ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 105, Haziran 2020, s. 197-210

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.43273>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
30.04.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.06.2020

Dr. Öğr. Üyesi Alper Raif İPEK

Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
alperipek@yahoo.com
ORCID ID 0000-0001-6842-2478

LA CASA DE PAPEL OTOGRAFSİSİ

Öz

2017 yılında gösterime giren La Casa De Papel (İng: Money Heist) dizisinde bir soygun takımı “Profesör” takma isimli liderlerinin öncülüğünde avro banknotlarının basımının yapıldığı İspanya Kraliyet Darphanesi’ni (Banknot Matbaası) soymaktadır. “Profesör” tarafından hazırlanması yıllar süren hatasız bir plana göre; darphanedeki hazır paraların çalınması yerine 8 kişiden oluşturduğu ekip 11 günde 2,4 milyar € basımı gerçekleştirecek ve kendi bastıkları bu paraları alacaklardır. Bu nedenle Profesör gerçekleştirecekleri eylemi hırsızlık olarak görmemektedir. Grafik tasarım ve otopsi uygulamasını birleştiren, otografisi terimi ilk kez 2016 yılında 3. İstanbul Tasarım Bienali’nde sergilenen “AUTOGRAPHSY / OTOGRAFSİ” isimli videoart çalışmasında Alper Raif İpek tarafından kullanılmıştır. İpek, bu videoda kendini temsil eden görüntülerden oluşmuş bir kitabı baştan sona doğru grafik tasarım üretiminde kullanılan aletlerle katman katman inceleyerek kendi kendinin otopsisini yapmaktadır. Videoda gösterilen deneysel otografisi tekniği, La Casa De Papel dizisinin 1. ve 2. sezonundaki darphane soygununa uygulanmıştır. Grafik tasarım alan uygulamaları tekniklerine göre; soygun, plan ve hedef tutar grafik üretim teknikleriyle katman katman incelenmiş ve hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre dizi hakkında değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: La Casa De Papel, Otografisi, Banknot, Grafik Tasarım, Matbaa

AUTOGRAPHSY OF LA CASA DE PAPEL

Abstract

In the series La Casa De Papel (Eng: Money Heist), which was released in 2017, a group of robbers robbed the Royal Mint of Spain (Banknote Printing House), in which the “Euro” banknote was printed under the leadership of their nickname “Professor”. According to an error-free plan, which was prepared by the “Professor”, instead of stolen ready money from the mint, the team consisting of 8 people will print € 2.4 billion in 11 days and they will receive these money. For this reason, the “Professor” does not see their actions as a theft. The term autographsy, which combines graphic design and autopsy, was first used by Alper Raif İpek in the videoart work “AUTOGRAPHSY / OTOGRAFSİ”, which was exhibited at the 3rd Istanbul Design Biennial in 2016. İpek carries out his own autopsy by examining a book made up of images representing himself in this video, layer by layer with the tools used in the production of graphic design. The autographsy technique was applied to the La Casa De Papel series heist. According to the techniques of graphic design field applications; heist, plan and target amount layer by layer were examined and calculated. According to the results obtained, evaluation was made about the series.

Keywords: La Casa De Papel, Autographsy, Banknotes, Graphic Design, Printing House

Giriş

Türkiye’de “La Casa De Papel” orijinal adıyla 2017 yılından itibaren 1., 2., 3. ve 4. sezonu 2020 yılı Nisan ayında yayınlanan Netflix platformunun İspanyol yapımı dizisinin İngilizce orijinal adı “Money Heist”tir. Money Heist; “Para Soygunu” olarak Türkçeleştirilebilir. La Casa De Papel’in Türkçe karşılığı ise “Darphane” veya “Kağıthane” olarak kabul edilebilir. Diziyen konusunun geçtiği mekân ismini vermiştir. Dizi, Uluslararası Emmy Ödülleri, Premios Fénix ve Premios Iris’te En İyi Drama ödülünü kazanmıştır (Netflix, 2020). Yapım izlenme rekorları kırmıştır ve kendi kültürünü yaratmıştır.

Dizinin ilk sezonunda “Profesör” takma isimli suç dehasının liderlik ettiği bir ekip Avro banknotlarının basıldığı İspanya Kraliyet Darphanesi’ni ele geçirmektedir ve rehineleri kullanarak polisi planlarını uygulamak için yönlendirmektedir (Rottentomatoes, 2020). Birbirlerini daha önceden tanımayan ekip 5 ay boyunca kırsalda gizli bir evde Profesör’ün en ince ayrıntısına kadar planladığı ve kusursuz olduğunu söylediği soygun için eğitimini alırlar. Şehir isimlerini takma isimleri olarak kullanan soygun ekibi; içerideki yönetici “Berlin”, kasa ve tünel uzmanı “Moskova” ve oğlu “Denver”, yazılımcı “Rio”, Sırp savaşçılar “Oslo” ve “Helsinki”, banka soyguncusu kadın “Tokyo” ve kalpazan kadın “Nayrobi”dir. (Görsel 1) (Netflix, 2020).

Görsel 1: Profesör ve La Casa De Papel soygun ekibinin bir bölümü.

Darphane soygununun fikir babası Profesör'ün çocukluğundaki hastane masraflarını karşılamak için banka soyan ve bu sırada öldürülen babasıdır. Profesör, yıllar boyunca en ince ayrıntısına kadar planladığını söylediği soygun ile babasını onurlandırmak istemektedir. Bu soygunun en önemli özelliği; darphanede bulunan paraların alınması yerine ekibin kendi bastıklarını alacakları olmasıdır. Bu amaçla darphaneyi ele geçiren takım, rehinerler ve çeşitli yöntemlerle polisi 11 gün boyunca oyalayarak darphanede 2,4 milyar € basarak ve kişi başı 300 milyon € paylaşarak kaçmayı deneyeceklerdir (İpek, 2018: 23).

Dizinin 1. sezonunda başlayan ve 2. sezonunda sonlanan darphane soygunu kısmının gerçek hayatta ve senaryoda olasılığının hesaplanması için ilk kez deneysel otografisi tekniği kullanılarak masaya yatırılmış bölümlerde anlatılan olaylar incelenmiş, araştırılmış, hesaplanmış, sağlaması alınmış ve sonuca varılmıştır.

Teknik

Grafik, tasarım ve otopsi uygulamasını birleştiren, otografisi terimi ilk kez 2016 yılında İstanbul Tasarım Bienali'nde sergilenen "AUTOGRAPHSY / OTOGRAFSİ" (Görsel 2) isimli videoart çalışmasında Alper Raif İpek tarafından kullanılmıştır. İpek, bu videoda kendini temsil eden görüntülerden oluşmuş bir kitabı baştan sona doğru grafik üretiminde kullanılan aletlerle katmanlarına ayırarak kendi kendinin otopsisini yapmaktadır (Beatriz & Wigley, 2016, s 126)

"AUTOGRAPHSY, R WE HUMAN başlıklı, özel yapım bir kitabı temel alan bir performans videosu. Beyaz önlük kolları ve şeffaf medikal eldivenler içerisinde bir çift el, kitapta delikler kesmek için hassas bir bıçak ve çekiç kullanarak adeta bir otopsi yapıyor. Basitleştirilmiş bir figür biçimi art arda sayfalarda kesildikçe sonsuz sayıda katman ortaya çıkıyor. İnsan tipografiye, grafik kağıdına, çiziktirmelere, Warhol'un Marilyn tablolarına, bir iskelete, Pantone renk kartelalarına, reklamlara, kamuflaj desenlerine dönüşüyor..." (İKSV, 2016)

Görsel 2: “AUTOGRAPHSY / OTOGRAFSI” videoart ekran alıntıları

Otofrafisi tekniği; bir grafik ürünün tasarımını oluşturan tüm öğelerin, sahip olduğu analog veya dijital teknik uygulamaların görünenden görünmeyene doğru katmanlarını aralayarak, yer değiştirerek, kaldırarak, birleştirerek ürünün tasarım ve üretim süreçleri hakkında bilgi edinmeye çalışılırken aynı zamanda tasarımın ve ürünün daha iyi nasıl olabileceği hakkında deneysel bir ters mühendislik uygulamasıdır.

Bir grafik ürün olan banknotun, gerçek hayattaki üretim aşamaları katmanları ile dizideki üretim aşamaları katmanları karşılaştırmalı olarak incelenirken doğruluk için paralellikler aranmış ve senaryonun yanlışlığı deneysel otofrafisi tekniğinin izinde ortaya çıkarılmıştır.

Avro Banknot

Euro (işaret: €, kod: EUR), Avrupa Birliği'ne üye 28 ülkenin 19'unun resmi para birimidir (Görsel 3). Bu ülke grubu “Avro Alanı” veya “Avro Bölgesi” olarak adlandırılmaktadır ve 2019 itibarıyla yaklaşık 343 milyon vatandaşı kapsamaktadır (Europa, 2020). Ekim 2019'a kadar Avro Bölgesi'nde dolaşımda yaklaşık 23.181 milyon € banknot bulunmaktadır (Tablo 1) ve yaklaşık olarak 1.258 trilyon € değerindedir (Europa, 2020).

Görsel 3: Dolaşımdaki olan “Avro” banknotlar

Banknot	Dolaşımdaki banknotların yaklaşık sayısı (milyar)	Değer (milyar €)	Toplam miktarın payı (%)	Toplam değer payı (%)
5 €	1.929	9.6	8.3	0.8
10 €	2.607	26.1	11.2	2.1
20 €	3.987	79.7	17.2	6.3
50 €	10.850	542.5	46.8	43.1
100 €	2.983	298.3	12.9	23.7
200 €	0.366	73.2	1.6	5.8
500 €	0.458	229.1	2.0	18.2

Tablo 1: Dolaşımdaki avro banknotlar ve değerleri tablosu

2002 yılından bu yana, avro banknotları avro bölgesinin ulusal merkez bankaları (NCB) tarafından ortaklaşa üretilmektedir. Her NCB, bir veya daha fazla nominal değerde toplam yıllık üretimin bir kısmından sorumludur ve masraflarını karşılamaktadır (Europa, 2020). Madrid’de bulunan İspanya Kraliyet Darphanesi (İsp: Fábrica Nacional de Moneda y Timbre) 2002 yılından bu yana “M” koduyla avro banknot basımı gerçekleştirmektedir (en.wikipedia.org). 01.01.2002 tarihinden 01.01.2020 tarihine kadar 24 milyon adet avro banknot basılmıştır. Bunun 11 milyonu 50 € banknottur (Europa, 2020).

Dizi

Avro banknotların basıldığı İspanya Kraliyet Darphanesi binası (Görsel 4) dizinin odağında yer almaktadır. Bununla beraber gerçek darphane binası yerine dizide İspanyol Ulusal Araştırma Konseyi binası (Görsel 5) darphane olarak gösterilmektedir. Dizide soygunun yapıldığı bina aslında gerçek İspanya Kraliyet Darphanesi binası değildir.

Görsel 4: İspanya Kraliyet Darphanesi

Görsel 5: İspanyol Ulusal Araştırma Konseyi

Soygun ekibi, Sezon 1 Bölüm 1’de darphaneye banknot kağıdı taşıyan polis korumalı bir kamyonu ele geçirerek yüksek güvenli darphaneye sızmışlardır. Bu sahnelerde kamyonun tabaka değil bobin kağıt taşıdığı görülmektedir (Görsel 6). Dizinin birçok sahnesinde istiflenmiş kağıt bobinleri görülmektedir. Hiçbir bölümde tabaka kağıt veya tabaka kağıt baskı makinası görülmemektedir. Banknot basımının ise bobin kağıt kullanan veb ofset baskı makinasında yapıldığı gösterilmektedir (Görsel 7).

Görsel 6: Kağıt bobinleri ekran alıntısı

Ofset baskı tekniği; temelinde su ve yağın ayrışması prensibiyle çalışan bu baskı tekniğinin temeli, taş baskıya dayanır. Ofset baskı bir düz baskı tekniğidir. Kağıt üzerine çok küçük noktacıların aktarılabilmesine imkan veren ofset baskı, görsel kalite açısından en gelişmiş çoğaltım tekniklerinin başında gelir (Uçar, 2004: 179). Tabaka ofset baskı, tutarlı bir şekilde temiz sonuçlar üreten yüksek trajlı ve hızlı bir işlemdir. Veb ofset baskı makinalarında daha yüksek traj sağlayan kesintisiz kağıt bobinleri kullanılır (Ambrose & Harris, 2014: 48). Veb ofset, bir ya da birden fazla bobine, önlü arkalı baskı yapabilen, kendine özel katlama, kesme, yapıştırma aparatlarıyla çok yüksek süratlerde bitmiş iş çıkarabilen baskı makinalarıdır (Yanık,

1999: 12). Bu nedenle veb ofset baskı gazete, dergi, insert ve kitap gibi yüksek trajlı fakat baskı kalitesinin ikinci planda tutulduğu basım işlerinde tercih edilir. Banknotlar ise yüksek kalite ve güvenlik uygulamaları gerektiği için tabaka kağıtlara basılmaktadır. Farklı darphaneler farklı tabaka kağıt boyutları kullanabilmektedir. Boyut olarak da daha büyük olan daha yüksek tutarlı banknotlar, tabaka başına daha az teksir basılır. Örneğin, Alman Darphanesi 5 € banknotları 60 teksir (10 sıra ve 6 sütun) tabakaya basmaktadır, 10 € banknotları 54 teksir (9 sıra, 6 sütun) tabakaya basmaktadır, 20 € banknotları 45 teksir (9 sıra, 5 sütun) basmaktadır (www.ibiblio.org). 140×77 mm ölçülerindeki 50 € banknotu, orijinalliğini belgeleyen filigranlar, görünmez mürekkep, hologramlar ve mikro baskı gibi çeşitli karmaşık güvenlik özellikleri içermektedir. Banknot üretimi birçok baskı tekniğinin bir arada uygulandığı 7 aşamalı bir süreçten oluşmaktadır (Youtube, 2020). Dizi banknot basımı için tabaka baskı makinaları yerine gerçekte kullanılmayan bobin veb ofset baskı makinası göstererek önemli bir teknik hata yapmaktadır.

Görsel 7: Darphane müdürü baskı kontrol anı ekran alıntısı

İlk bölümlerden itibaren çalınmak için sadece 50 € banknot basıldığı görülmektedir. Sezon 2 Bölüm 7’de kaçışa saatler kala hedeflenen miktarın tutturulamayacağını düşündüğü için Nairobi’nin 500 € banknot basma teklifini Berlin geri çevirmektedir. 100 ve 200 € banknot basımına geçilmesi planlanır ancak içeride işler karıştığı için bu banknotların baskının yapılabildiği ise muallak kalmaktadır.

Avrupa Merkez Bankası tarafından yayınlanan 50 € banknotların basımını anlatan videoda (Görsel 8) küçük ebatlı bir tabakada 40 teksir (5 sıra, 8 sütun) olarak basıldığı görülmektedir (Youtube, 2020). Bir tabaka üzerindeki 40 adet 50 €’nın değeri 2000 €’dur. Profesör’ün hedefi 2,4 milyar €, 2000 €’ya bölündüğünde 1,2 milyon tabaka kağıdın gerçek hayatta gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. 1,2 milyon tabaka kağıdın ön yüz baskıları bittikten sonra arka yüz baskısı da yapılacağı için toplam baskı geçişi ise 2.4 milyon tabaka etmektedir. Avrupa Merkez Bankası tarafından yayınlanan 50 €’ların basımını anlatan aynı videodan baskı hızının 7.000 tabaka/saat geçiş olduğu hesaplanmıştır. 2,4 milyon tabaka, 7.000 tabaka/saat baskı hızına bölündüğünde yaklaşık olarak 343 saat bulunmaktadır. 343 saat, 24 saat üzerinden 15 gün etmektedir. Bütün bu süre hiç durmadan 24 saat için hesaplandığında bile gerçek hayatta, Profesör’ün 11 gün hedefinin üzerindedir. Baskı makinasına boş kağıtların yüklenmesi, basılıların boşaltılması, kontrol, bakım ve arıza gibi üretim süreci içindeki normal ve olağandışı duraklamalarla baskı

zamanın misliyle artması öngörülür. Zamana baskı sonrası kalite kontrol, kesim ve paketlenme işlemleri eklendiğinde süre ayları bulabilir. Profesör'ün baskı zamanını yanlış hesap ettiği gibi baskı sonrası üretim zamanını da hesaba katmadığı görülmektedir. Sonlandırma işlemleri, baskı altı malzemesine basıldıktan sonra, bir çalışma üzerinde uygulanan son dokunuşları kapsayan geniş süreçlerdir. Sonlandırma işlemleri özel bıçak kesim, ciltleme, özel baskı teknikleri, laminasyon, kırım, yaldız, vernik ve serigrafi baskı gibi aşamalarla sıradan görünümlü bir çalışmaya çok daha ilginç görünüm kazandırabilecek süreçleri kapsamaktadır. Bu süreçler üretim sürecinin sonunda yer alsalar da tasarımı bittiğinde değil, planlama sürecinde düşünülmelidir (Ambrose & Harris, 2012: 235).

Dizide Profesör'ün hedefi 2,4 milyar €'nın 11 günde basılabilmesi veb ofset baskı makinasının yapabileceği türde bir baskı olmadığı için tamamen yanlış olduğu gibi gerçek hayatta bu süre katbekat fazla olduğu için de imkansızdır. Diğer taraftan banknot basımı ve teknikleri gizli olduğu için kesin zaman hesaplanamayacağı için benzer baskılar üzerinden genel görüş yapılmıştır.

Görsel 8: 50 € banknot tabakası kontrol anı ekran alıntısı

Her baskı üretiminde olduğu gibi baskı öncesi hazırlık, baskı, baskı makinası, baskı sonrası üretim işlemleri ve baskı altı malzemesi ki genellikle bu kağıttır ve bunlar banknot üretimi içinde atlanamayacak aşamalardır. Birçok banknot gibi Avro banknotlar selülozdan değil sağlamlık için %100 pamuktan üretilmiş kağıda basılmaktadır. Baskı malzemesi olarak kağıt türlerine ayrılmasının yanı sıra ebat ve ağırlık yani gramaj olarak ta sınıflanmakta ve ayrılmaktadır. Kağıt, tür, ebat ve gramajında ilk standartlaşma Fransa Kralı'nın 27 Ocak 1739 yılında çıkardığı yasaya dayanır (Orsenna, 2013, s: 53). Günümüzde ISO 216 standartları kağıtları ebatlarına göre sınıflandırır. Ebatları aynı olan kağıtların tabakaları ağırlık farkından dolayı gramaj arttıkça kalınlaşır gramaj düştükçe inceler. Bu nedenle toplamda kaplanan hacim ve ağırlık ebat aynı kalsa da farklılık göstermektedir. Ağırlıktır, soygunla ilgili hesap edilmesi gereken başka bir önemli noktadır. 2,4 milyar €, 48 milyon adet 50 € banknottan oluşmaktadır. 1000000-euro adresinde 50 €'nın ağırlığı 0,92 gr olarak verilmektedir. Aynı sitenin hesaplama motoru; 2.400.000.000,00 € tutarındaki miktarın ağırlığını 50 € banknot olarak 44.16 ton, 48 milyon adet yeni banknot içeren tek bir para istifinin yüksekliğini 4,8 km ve hacmini en az 51 milyon 744 bin litre olarak hesaplamaktadır (1000000-euro, 2020).

Hassas terazide yapılan 50 € tartımında ise 0,983 gr ağırlık kaydedilmiştir (Görsel 9). Bu nedenle her iki bilginin ortalaması 0,96 gr değeri hesaplamada esas alınmıştır. 48 milyon adet 0,96 gr 50 € banknotun toplam ağırlığı 46.08 ton etmektedir. 8 soyguncunun kişi başı almak istedikleri 300 milyon avro 5,75 ton etmektedir (İpek, 2018: 25). Uzunluğu 13,60 m, yüksekliği 2,50 ila 2,70 m olan bir tır dorsesine 34 adet Euro-Palet sığmaktadır ve istiap haddi (yükleme ağırlığının sınırı) 25 tondur (LKW-WALTER, 2020). 6 tekerli kamyonların istiap haddi 4,682 tondur (ISUZU, 2020). Bu bilgiler doğrultusunda 2,4 milyar € en az 2 tır veya 10 kamyon ile taşınabilmektedir. Dizide paraların taşınması ile ilgili hazırlanmış 2 tır veya 10 kamyon görülmediği gibi bu büyüklükte bir yükün araçlara taşınması ile ilgili de bir sistemin kurgulandığı görülmemektedir. Profesör, veb ofset baskı makinasıyla banknotları basmış olsa bile taşıyamayacağı bir yük ile karşılaşmak durumunda kalacaktır.

Görsel 9: 50 € tartımı

2. sezonun sonuna gelindiğinde görülmektedir ki soygun Profesör'ün planladığı gibi yürümemiştir. Ekip darphanede planladıkları sürenin yarısı kadar 5 gün kalabilmişlerdir. Bu süredeyse 1 milyar € bastıklarını söylemektedirler. Yukarıda 2,4 milyar Avro için yapılan hesaplamalar 1 milyar € için de tekrar edilebilir. 1 milyar €, 20 milyon adet 50 € banknottan meydana gelir. 20 milyon, 1 adet 50 € banknot ağırlığı olan 0,96 gr'la çarpılırsa 19.2 ton etmektedir. 19,2 ton TIR taşıma sınırı olan 24 tonun altında kaldığı için 1 TIR vasıtasıyla veya 4 kamyonla taşınabilir bir yük olmaktadır. 5 gün 24 saat üzerinden 120 saattir. 120 saat durmaksızın 7000 tabaka/saat hızında 840 bin tabakaya baskı yapılabilir. 840 bin tabakanın yarısı ön baskı yarısı da arka baskıdır. Bu nedenle 420 bin tabaka tam sonuçtur. 1 tabaka üzerinde 40 adet 50 € bulunmaktadır (Görsel 8). 420 bin tabaka 40 ile çarpıldığında 16,8 milyon adet 50 € banknot etmektedir ve 840 milyon € demektir. Rakam çaldıklarını söyledikleri 1 milyar €'ya yakın görünmektedir. Baskı sonrası süreçler ve baskıdaki zaman kayıpları göz ardı edildiği için bu miktar da olası değildir. Bu nedenlerle söyledikleri gibi 1 milyar € çalmış olamazlar (İpek, 2018: 23). Gerçek hayatta 1 milyar €, 5 günde basılamaz fakat 2 sezon 9. Bölüm olan Sezon finalinde Profesör ve ekibin darphaneden elleri boş çıkmamışlardır. Orta boy bir kamyonu paraları yükleyerek kaçmayı başarmışlardır (Görsel 10). Kamyon istiap haddi 4,682 ton, 50 € banknot ağırlığı 0,96 gr'a bölündüğünde yaklaşık 4,88 milyon adet banknot etmektedir. Bu değer 244 milyon € tutar. Taşınan yükün ağırlığı ve hacmi, veb ofset baskı makinasıyla baskının yapılabildiği kabul edilse bile 1 milyar € çalınmadığını ispatlamaktadır.

Görsel 10: Kaçış kamyonu ekran alıntısı

Diğer taraftan 18 yılda Avro Bölgesi'nde yaklaşık olarak 11 milyar avro basılmıştır (Tablo 1). Yılda ortalama olarak 0,6 milyar tutarındaki 50 avro banknotu birçok darphane ortaklaşa basmışlardır. Bu tablo da 2,4 milyar avro hedefinin darphanenin kapasitesinin ve mantığının dışında olduğu göstermektedir.

Sezon 3 Bölüm 2'de ekip 3 adet zeplinden Madrid şehri üzerine kaos yaratmak için 140 Milyon € yağdırmaktadırlar (Görsel 11). Yukarıdaki hesaplar doğrultusunda bu yük 2,68 tondur. A-150 model zeplinler maksimum 9 personel ve 1 pilot taşırlar (AIRSHIPS, 2020). Hava taşıtı başına 893 kg yük için sınırın biraz üzerinde olsa da kabul edilebilir. Bu nedenle halka attıkları para miktarı olası görünmektedir.

Görsel 11: Zeplinden para atma anı ekran alıntısı

Kurumsal kimlik, isim, tasarım, görüntü, slogan, görüş, yazım şekli, yazıtipi ve simge gibi başkalarından ayırmaya yarayan bir dizi özel bileşendir. Binalar, üniformalar ve kurum otomobilleri ve kamyonlar tümü, çekici, farklı ve akılda kalıcı olduklarında pazarlama araçları haline gelmektedir. (Kotler & Armstrong, 2010: 443). Kurumlar, mal ve hizmet üretimlerini

kurumsal kimlikleriyle hedef kitlelerine başarılı şekilde ulaştırırlar. Kurum kimliğinin yanında üretim ve hizmetlerini aynı düzeyde tutturabilen kurumlar markalaşır. Aynı tür mal ve hizmetleri birbirinden ayıran önemli kavram markadır (Tepecik, 2002: 63). Dizide ekibinin kullandığı malzemelerin markalaştığı ve simgeleştiği görülmektedir. Ekip kapüşonlu kırmızı iş tulumlarını dizi boyunca giymektedir. Yüzlerinde İspanyol ressam Salvador Dali'nin stilize maskeleri vardır. (Görsel 12). Tulum yapmaya geldikleri iş ile hareket kolaylığı sağlarken aynı üniformalarını bütün rehinelere giydirmişlerdir. Üniforma, üst yönetimin olduğu sistemlere ait göstergelerdir. Tek tip giyim emir alınan bir düzeni işaret etmektedir. Buna rağmen ekip birçok kez Profesör'ün direktifleri dışına çıkarak kendi içlerinde çatışmaya düşmektedir. Bu noktada üniforma işlevini yitirmektedir. İçeri girerken ve güvenlik güçleriyle karşı kaldıklarında yüzlerini gizlemekte kullandıkları maskelerin neden Dali'nin yüzü olduğuyla ilgili Sezon 1 Bölüm 1'de Berlin "Elinde silah olan bir kaçık, iskeletten daha korkunçtur" demiştir. Bu cümleden anlaşılacağı gibi maske "V for Vendetta" (Tr: V, 2005) filmindeki gibi otoriter rejime karşı anonimleşen bir başkaldırının simgesi değil silahlı bir soygunun silahıdır. Kendileriyle aynı tulumları giydirdikleri rehineleri kalkan olarak kullandıkları gibi kaçış anında "Inside Man" (Tr: İçerideki Adam, 2006) filmindeki gibi dışarı çıkarken kamufle olmak için kullanırlar. Bu nedenlerle ekip ve hareketini "Robin Hood"vari veya sisteme karşı mesaj vermek olarak yorumlamak zordur.

Görsel 12: Maske ve kırmızı tulum

Sonuç

"La Casa De Papel" dizisi grafik tasarım alan uygulamaları ve üretim yöntemleri yönünden deneysel otografisi tekniğiyle katman katman incelenmiştir. Dizide gösterilen binanın gerçek darphane olmadığı belgelenmiştir. Banknot üretim tekniğinin tamamen yanlış olduğu ortaya çıkarılmıştır. Hedeflenen tutarın 11 gün içinde gerçek banknot basım ve üretim teknikleriyle üretiminin imkansız olduğu hesaplanmıştır. Soygun sonunda çalınan miktarın ağırlık hesaplamalarıyla gerçek olamayacağı ortaya çıkarılmıştır. Bunun devamında kaçış kamyonlarının istihap haddinden taşınabilecek en büyük tutar hesaplanmıştır. Zeplinler üzerinden halka atılan tutarın olası olabileceği hesaplanmıştır. 4. Sezonla beraber yayınlanan dizinin belgeseli "La Casa de Papel: Fenomen", seri hakkında ve 3. sezonda başlanan altın soygunu hakkında bilgiler vermektedir (Luis & Pablo, 2020). Belgeselde su bastırılan kasa dairesini basınç hesaplarının gerçek bir profesöre, altın eritmenin ise gerçek döküm ustalarına yaptırıldığı anlatılmaktadır. Benzer bilgiler banknot soygunu için verilmemektedir. Teknik

konulardaki bu yaklaşım farkı banknot soygunu teknik hatalarını doğrular niteliktedir. Teknik karşılaştırmaların ve hesaplamaların yanı sıra ekibin kurumsal kimliklerini oluşturan kırmızı tulum ve Dali maskesinin kurumsal ve simgesel incelemesi yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda Profesör'ün kusursuz dediği planının en başından teknik hatalar nedeniyle imkansız olduğu, bastıklarını söyledikleri tutarın yanlış olduğu, “Çalmıyoruz, kendi paramızı basıyoruz” söyleminin darphanenin kağıtlarını ve baskı malzemelerini kullandıkları için mantık dışı olduğu, hedef tutarın bugüne kadar ortalama bir yılda diğer merkez bankaları tarafından ortak basılan tutarın 4 katı olduğu, grubun görsel kimlikleri ve hareketleri ile sistem karşıtı anonim bir hareket olmak yerine silahlı soygun çetesi olduğu söylenebilir.

La casa de papel, gerçek değildir ve bir dizidir. Senaryo gereği mantık dışılıklar sinema, dizi ve yazında da görülebilen ve izleyicinin veya okuyucunun bir yerde de bunları başından kabul ederek izlemeye ve okumaya başladığı durumlardır. Bu durumu belki de en iyi “film icabı” terimi karşılamaktadır. Dizinin bütün yaptığı teknik hatalara bu yönde yaklaşmak olasıdır ancak dizinin daha başında iddia ettiği “kusursuz soygun ve planı” söylemi bu yaklaşımı zorlaştırmaktadır. Bütün hesaplamalar bu nedenle nasıl ve neden sorularına karşılık bulabilmek için yapılmıştır. Yine de senaryo hatalarına rağmen dizi kendi kültürünü yaratabilmiştir. Güçlü bir görsel kimlik olan kırmızı tulum ve Dali maskesi sistem karşıtlığının yeni göstergeleri olarak protesto gösterilerinde kendine yer bulmaktadır.

Deneyisel otografisi tekniği doğrultusunda bir diziye otopsi yapılmıştır. Bu otopsi de grafik alanının tasarım ve üretim süreçleri alet olarak kullanılmıştır. Dizi, ekran gösterimli olduğu için otopsi daha çok bilgisayar üzerinde yapılırken grafik el aleti kullanımına çok fazla ihtiyaç duyulmamıştır. Diğer taraftan bu durum sadece basılı malzemelere el aletleriyle yapılabilir olduğunun yanı sıra basılı olmayan grafik ürünlerine veya grafik ürün içeren herhangi bir şeye de tekniğin uygulanabileceğini ve sonuç alınabileceğini göstermiştir.

KAYNAKLAR

3. İstanbul Tasarım Bienali (2016) Autographsy / Otografisi Sergi Metni. İstanbul: İKSV
- Airsign. (2020). A-150 Specifications. Erişim: 02.02.2020. airships.com/tlga150.php
- Ambrose G., Harris P. (2012). Görsel Baskı Öncesi ve Hazırlık ve Üretim Sözlüğü. (Mehmet E. U., Cengiz C., Çev.) İstanbul: Literatür
- Ambrose G., Harris P. (2014). Grafik Tasarımda Baskı ve Sonlandırma. (Bayrak B., Çev.) İstanbul: Literatür
- Beatriz C., Wigley M. (2016). Are We? Human-Biz İnsan? Mıyız, İstanbul: İKSV
- European Union. (2020). Banknotes and coins circulation. Erişim: 02.02.2020. ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/banknotes+coins/production/html/index.en.htm
- European Union. (2020). What is the euro area?. Erişim: 02.02.2020. ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_en
- Isuzu (2018). N Serisi Kamyon Kataloğu. Kocaeli: ANADOLU ISUZU
- Imdb. (2020). La Casa de Papel. Erişim: 02.02.2020. imdb.com/title/tt6468322/?ref_=nv_sr_srsrg_0

- İpek A. R. (2018). La Casa De Papel'ın Kağıt Mühendisliği - 1. Herkese Bilim Teknoloji Dergisi. s 111. İstanbul. ISSN 9772458975001
- İpek A. R. (2018). La Casa De Papel'ın Kağıt Mühendisliği - 2. Herkese Bilim Teknoloji Dergisi. s 112. İstanbul. ISSN 9772458975001
- Kotler P., Armstrong G. (2007). Principles of Marketing 12th Edition. ABD: Pearson-Prentice Hall-Walter. (2020). TIR nakliyesinde ekipmanlar. Erişim: 02.02.2020. www.lkw-walter.com.tr/tr/muesteri/tir-tasimaciligi/ekipman
- Netflix. (2020). La Casa de Papel. Erişim: 02.02.2020. netflix.com/tr/title/80192098
- Orsenna, E. (2013). Kağıt Yolunda Küreselleşme Üstüne Küçük Elkitabı. (Terzi, A., Çev.) İstanbul: Metis
- Rottentomatoes. (2020). La Casa de Papel. Erişim: 02.02.2020. rottentomatoes.com/tv/la_casa_de_papel/s01
- Tepecik, A. (2002). Grafik Sanatlar. Ankara: Detay ve Sistem Ofset. ISBN:975-8323-44-9
- Uçar, T. F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım. İstanbul: İnkılap
- What Weighs?. (2020). Wie viel wiegen eigentlich ... 1 Million Euro? Erişim: 02.02.2020. 1000000-euro.de/index.php#euro-gewicht
- Wikipedia. (2020). Euro. Erişim: 02.02.2020. en.wikipedia.org/wiki/Euro
- Wikipedia. (2020). Euro banknotes. Erişim: 02.02.2020. en.wikipedia.org/wiki/Euro_banknotes
- Wikipedia. (2018). Ready Player One. Erişim: 10.09.2018. en.wikipedia.org/wiki/Ready_Player_One#endnote_Chapter
- Wikipedia. (2020). Royal Mint (Spain). Erişim: 02.02.2020. [en.wikipedia.org/wiki/Royal_Mint_\(Spain\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Mint_(Spain))
- Yanık, H. (1999). Pratikte Masaüstü Yayıncılık. İstanbul: Asır
- Youtube. (2020). Journey of the new €50. Erişim: 02.02.2020. youtube.com/watch?v=pESXskY-hdg

Yabancı (Film, Dizi, Belgesel)

- Pina, Álex (Yaratıcı), MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 1. Sezon, (2017), İspanya.
- Pina, Álex (Yaratıcı), MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 2. Sezon, (2018), İspanya.
- Pina, Álex (Yaratıcı), MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 3. Sezon, (2019), İspanya.
- Pina, Álex (Yaratıcı), MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 1. Sezon, (2020), İspanya.
- Alfaro, Luis & Lejarreta, Pablo (Yönetmen) La Casa de Papel: Fenomen Belgeseli, (2020), İspanya.

Görsel Kaynaklar

- Tablo 1: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/banknotes+coins/production/html/index.en.html (Erişim: 02.02.2020)
- Görsel 1: <https://www.netflix.com/tr/title/80192098> (Erişim: 02.02.2020)
- Görsel 2: <https://www.youtube.com/watch?v=tx7r8mg8mFI&t=18s> (Erişim: 02.02.2020)

Görsel 3: https://en.wikipedia.org/wiki/Euro_banknotes (Erişim: 02.02.2020)

Görsel4: [https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Mint_\(Spain\)#/media/File:F%C3%A1brica_Nacional_de_Moneda_y_Timbre_-_Real_Casa_de_la_Moneda_-_01.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Mint_(Spain)#/media/File:F%C3%A1brica_Nacional_de_Moneda_y_Timbre_-_Real_Casa_de_la_Moneda_-_01.jpg) (Erişim: 02.02.2020)

Görsel5: [https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_National_Research_Council#/media/File:Edificio_central_del_CSIC_\(Madrid\)_02.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_National_Research_Council#/media/File:Edificio_central_del_CSIC_(Madrid)_02.jpg) (Erişim: 02.02.2020)

Görsel 6: MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 1. Sezon 1. Bölüm

Görsel 7: MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 1. Sezon 2. Bölüm

Görsel 8: <https://www.youtube.com/watch?v=pESXskY-hdg> (Erişim: 02.02.2020)

Görsel 9: Alper Raif İpek arşivi (fotoğraf: Alper Raif İpek)

Görsel 10: MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 2. Sezon 9. Bölüm

Görsel 11: MONEY HEIST (LA CASA DE PAPEL) Dizi 3. Sezon 2. Bölüm

Görsel12: <https://www.imdb.com/title/tt6468322/mediaviewer/rm2238140160>(Erişim: 02.02.2020)